

VAINȚA POPORULUI

foaiă septemănală luptătoare pentru drepturile agricultorilor, muncitorilor, meseriașilor, cubi-
cașilor, și ale gazdelor mici.

Numerul telefonului 59—21.

Numerul telefonului 59—21.

Cei interesanți pentru abonarea foaii,
caute la „Tribuna“ acestei foi.

Primredactor :
MEZŐFI VILMOS
deputat dietal.

Redacția și administrația:
VII. KERÜLET, ISTVÁN-UT 67. SZÁM.
Tot feluri de scrisori, bani și altele sunt de
a se trimite pe adresa
„Szabad Szó“, VII., István-ut 67. sz.

Fraților!

Cine-i frate adeverat: acela abonează și cetesce „Voința Poporului“. Cine vrea mântuirea poporului sărac, pășese în șirul luptătorilor noștri. Cine luptă pentru drept, pâne și bunăstare, — asteaptă îndrumare dela „Voința Poporului“. Cine vrea o lume, o viață mai bună, cetesce „Voința Poporului“, să vază drumul și scopul.

Dar mântuirea vine numai atunci, dacă fie-care barem cu cât de puțin ie parte în zidirea acelei societăți, în care nu va fi serăciă, nedreptate, nu vor fi domni și servitori, ci egalitate și frățietate.

Noi suntem săraci. Bani, ca să facem din „Voința Poporului“ foaiă politică, n'avem. „Voința Poporului“ dară apare ca annex la foaia noastră măghiară și așa o căpeta numai abonentii aceleia, ca membrii Alianței țeresci pentru apărarea lucrătorilor. Chiar din aceasta cauză Voința Poporului nici nu se poate abona. Frații Români sunt dară constrinși, ca să fiă membrii Alianței, ca așa apoi să poată căpeta foaia noastră, care de alt-cum nu se poate abona. Datorința aceasta e datoria fie-cărui frate. Alianța țerească pentru apărarea lucrătorilor și de alt-cum ajută membrii sei, așa că lucrătorul cu minte își ține de datoriă sfântă chiar în interesul seu a se înscrie în Alianța noastră.

Cum merge înscrierea, cum poți deveni membrul Alianței noastre minunată mai toți sciți și cari n'ar sci au să se întoarcă la noi trimitând o carte pe adresa :

„SZABAD SZÓ“

Budapest, VII., István-ut 67. I. 8.

Pământ!

Înzădar spun ceia, cari trăesc în bogăția, înzădar își bat pieptul „marii“ țerii, că ei poartă grija de interesele poporului sărac. Viața — acuzatorul cel mai mare — spune altă-ce. Arată, că milioanele

poporului din zi în zi, din minută trăesc în săracia cea mai mare. Dominiile mari pe răvașul posesorilor mici așa zicând mănca pământul dinainte lor. Gazdele mici din zi în zi pier și mērg în America. Lucrătorul însă nici aceasta speranță n'are. Pe drum are lipsă de bani, și de unde să-i scoată omul sorman.

Poporul pământului n'are pământ. Deși dorul seu cel mai mare e, ca în hotarul satului și el să aibă barem un dărab cât de mic! Industrieșii trăesc mai bine. Adese-ori auzi despre starea bună a unuia și altuia. Totuși țeranii s'alipesc de pământ, deși acesta nu dă altă, decît pită neagră.

Dar dorul acesta de pământ la noi durere rămâne un dor, ce nu poți ajunge. Dominiile mari tot se lătesc, iau în sine dominiile mici iar mașinele iau câștigul dela lucrători. Vechiă e lupta, ce poartă lucrătorii în contra dominiilor mari. Și lupta aceasta nu curge cu arme egale, căci lucrătorul la tot cazul e mai slab și nici cînd n'ar pute vinge, dacă nu i-ar veni întru ajutor Alianța țerească pentru apărarea lucrătorilor.

Alianța adunând într' o tabără puterile arătând scopul comun, face lucrătorii atît de puternici, că în fine trebuie să invingă. De sine s'întelege numai atunci putem ajunge rezultate mari, dacă toți vom ține la olaltă și fie-care va lupta pentru acest scop, căci alt-cum față de averea uriașă, ce stă spe partea cealaltă, lupta ar fi fără de scop.

Alianța voesce să întrunească în sine atît lucrătorii, cât și gazdele mici. De multe-ori și mulți spun, că interesele lucrătorilor nu sunt comune cu ai gazdelor mici. Aceasta nu e drept. Scopul Alianței ei mărirea plăților, ce au și ajuns deja. Și chiar aceasta folosesc contrarii noștri ca dovadă. Ei spun adeca! lucrătorul lucră și la gazdele mici și dacă acestia trebuie să plătească o plată mai mare, unde-s interesele comune. E drept. Dar cît lucră lucrătorul la un gazdă mic? 5—6 zile. Aceste fac la olalta spunem 6 coroane; dacă plata s'a urcat cu 1 coroană. Dar și gazda merge să lucre, căci din pământul seu nu poate trăi. Merge și lucră împreună cu muerea și fiul seu barem 40 zile într' un an. Aceasta face 120 cor. pe an. E dar, că interesele gazdelor și lucrătorilor sunt comune. Ce folosesc unuia, folosesc și celuilalt. Într' o tabără trebuie dară să lupte pentru scopurile lor comune.

Cum am amintit deja lucrătorul voesc pământ. Dacă nu poate ca posesor, ca gazdă, ar vrea barem să aibă în arindă. Dar durere numai în foarte puține locuri poți vedea, că lucrătorii sau gazdele mici capătă pământ în arindă. Posesorii mari nu dau pământul în arindă în parcele mai mici ci numai în întregul. Inzădar ar capătă el arindă mai mare înzădar ar fi pământul mai bine scrutit, ca la arindașii mari, scie Dumnezeu într' atît se îngrozesc de lucrători, că numai lor nu vreau să dea nimic.

Noi cunoaștem îngrozirea aceasta. Și pe lângă toate aceste luptăm, ca și lucrătorul să aibă pământ. Cu fală ne putem mândri, că unii posesori mari chiar sub influința deslucirilor noastre au parcelat dominiul lor.

Tot așa am scris și la primăriile satelor, ca pământul satului să dea în arindă lucrătorilor și gazdelor mici. În privința aceasta am capătat răspunsuri corespunzătoare. dar durere — legea spune, că pământul satului se dă în arindă prin licitația și la licitația apoi, numai ca să cucerească pământul — urcă prețul așa, că abia ese din el arindă. Nu în primăriile satelor, ci în legea e vină, care în loc să hotărească mărimea arindei, cere licitația.

Lupta însă curge și va curge. Și finea nu poate fi alt-ceva, decît că dominiile mari se vor împărți în părți mai mici și atunci avînd mijlocul de lipsă la traiu, vom ajunge și scopul ultim al socialismului.

Amenințări și atacuri.

Ori unde să privești, — amenințări. Să te misci numai — atac. Mersul pacinic al organizării are atîtea piedeci, atît ne ataca, ne amenința, că-i mirare, că mai trăim. Guvernul, posesorii mari, gazdele iritați toți luptă în contra noastră. De întrebați, pentru-ce, nu dau răspuns. Nu pot spune, că voim reul lucrătorilor, atîta cutezanță nici ei n'au. Dar pentru-ce atunci! Pentru-ce! Ei nu spun, dar noi scim.

Stîlpa țerii sunt posesorii mari. Lupta noastră deși nu-i ataca pe ei, dar ataca buzunarul lor. Voim plată mai mare pe sama lucrătorilor. Plată mai mare din buzunarul lor umplut — fără de lucru. Și aceasta doare. Stîlpa țerii plînge, că nu scie trăi, căci lucrătorul așa va ave pită și el sêracul — el stîlpa țerii nu.

Noi am început lupta și cu noi o continuă lucrătorii. Ura lor dară s'întoarce față de noi. Bine vîd ei, că cu noi atacă și lucrătorii. Bine vîd, dar nici acum nu spun. La din contra. Cu gură mare vestesc lumei întregi, că lupta lor curge numai în contra noastră, că numai noi suntem de vină, noi suntem nemernici, noi, cari bolunzim poporul, ca să cere plată omenească.

Îți vine să rizi. Batjocoră e aceasta, sau ce? Cu mînte bună sănătoasă nu poți închipui lucruri de aceste.

Și ei au putere mare. Lor stă în ajutor tot, căci ei au avere. Organizarea pacinică, cu care am început să adunăm poporul în tabăra noastră. e îngreutăți. Tot-feluri de lucruri, cari la privire

sunt legale, aduc și folosesc în contra organizării. De vrem să înființăm în oare-care sat o grupă, merge cu o greutate, ne mai pomeintă. Și dacă am înființat deja, vin celelalte. Controlarea, suspensarea Tot-deauna în numele legii, dar de multe-ori în contra statutelor noastre.

Apoi amenințările. De remăi membrul Alianței, nu capēți lucru. Poți să cercesei. Aceste-o numai amenințări goale căci de lucrător la tot cazul au lipsă. Dar unii aduc din alt sat. De pot aduce. Căci poporul deja pretutindenea e organizat.

Apoi lucruri mai mici, cari toți atîță poporul sêrac. Batjocoră, ris, suduială în contra conducătorilor Alianței în fie-care zi poți auzi.

Cu un cuvînt se tem. Și în teama lor foiesc tot-feluri de mijloace, ca să ne poată impede. Dar înzădar tot. La spatele nostru stau milioanele lucrătorilor și în contra puterii lor — înzădar tot.

Proiectul de lege despre asigurarea lucrătorilor pe caz de nenorocire.

După multă trudă, vorbiri lungi în septemână trecută au votat și acest proiect lege. Proiectul încă de demult, cu 5 ani mai înainte a făcut secretarul de stat la ministeriul de comerți Iosif Sztérényi. Și acum cu mare gură se fălesc domnii coaliției, că iată ei au făcut o lege în interesul lucrătorilor.

Avem de observat în primul rînd, că legea aceasta sună numai lucrătorilor de industriă, mai ales din fabrici. Despre lucrătorii de pământ nu-i vorbă în ea. Fratele Mezöfi la desbaterea proiectului ținu o vorbire mare chiar în interesul lucrătorilor pe pământ. A atras atențiunea, ca până cînd lucrătorii de industriă încât atît sunt apărați, de lucrătorii de pământ, cari sunt mai mulți — fiind-că țeara noastră e un stat agricultural — nici într'o privință nu-i îngrijat. Efectul vorbirei era, că ministrul de agricultură a declarat în casa țerii, că în timpul cel mai scurt va așterne proiectul de lege despre asigurarea lucrătorilor de pământ. Ni e frică însă, că timpul acesta va fi prea lung și chiar pentru-aceea fratele Mezöfi la desbaterea detaliată al proiectului oșternu modificarea, că și lucrători de pământ pot fi membri, fără a plăti taxă de înscriere separată.

Ce privește legea, care domnii o numesc de „legea iubirei“ nu-i așa de bună, precum spun ei. Starea la lucrătorii de industriă până acum era, că lucrătorul plătea taxă de asigurare în a $\frac{3}{4}$ și numai o $\frac{1}{4}$ parte a plătit dădătorul de lucru. Dar la caz de nenorocire despre mărimea aceleia și despre ajutorul, ce se va da, au judecat lucrătorii și așa era sigur, că cel, care nu mai poate lucră, va căpăta un ajutor, din care serăcos, dar va putea trăi.

Starea de acum e, că taxele de asigurare plătesc lucrătorul și dădătorul de lucru în jumătate. Lucrătorul dară plătesc mai puțin. Dar asupra mărimei nenorocirei și despre ajutor judecă o comisiune, care stă în jumătate parte din lucrători, parte din dădători de lucru, președintele fiind unu

al cincilea membru denumit din partea guvernului. De bună seamă lucrătorul la comisiunea aceasta nu va afla bunăvoința aceea, cu care se poartă o comisiune stătătoare din lucrători. Și fiind vorba despre banii statului — el plătind summa de asigurare — e de temut — că nu tot-deauna vor căpăta lucrătorii un ajutor corespunzător nenorocirii. Insa-și legea hotărăse mărimea cea mai mare al ajutorului în 6% al venitului avut și numai în caz foarte rar și excepțional, așa zicând numai atunci, când nenorocitul nu se poate nici mișca, hotărăse mărimea ajutorului în 100%. Până când mai înainte, dacă lucrătorul purta proces în contra dădătorului de lucru, nu era rar cazul, că căpăta 100%.

Precum se vede legea pe lângă bunătatea sa, are și defecte și absolute nu se poate numi de „legea iubirei“. Dar cu un cuvânt nu e vorba în ea despre lucrătorii de pământ. Și așa dacă-căpătând barem lucrătorii de industrie ceva ne bucurăm de ea, dar până-când nu va fi o lege și despre asigurare lucrătorilor de pământ, nu vom înceta a agita.

Starea politică.

Impăcarea cu Austria! Cum, în ce mod, până-când — aceste-s întrăbările, cari dominează viața politică. E vorba anume, că contractul de vamă, în 31. Decembrie va ave capăt, în care timp apoi ar avea drept Ungaria la tarifa de vamă autonomă (de sine stătătoare). Guvernul ungar și austriac dară își dau toată silința, ca să leagă un contract nou, cu atât mai mult, căci sunt câte-vă contracte cu alte țeri străine, cari sună pe zece ani și în care Ungaria și Austria sunt privite ca un teritor de vamă. Lucrul înșă merge cam greu. Veziind anume Austria, că nu mai are speranță, ca după zece ani să poată lega nu alt contract de vamă, căci Ungaria și acum numai sub presiunea împrejurărilor se învoesce într' un contract de zece ani, — ca să-și apără interesele, ar voi să leagă acum un contract pe 20 de ani, va să zică pân' în 1927.

Precum am amintit deja Ungaria prin contractele cu alte țeri străine e constrinsă pe un contract de zece ani. Nici într' o împrejurare dară nu poate lega un contract de 20 ani, căci partida independentă 48 în a carei program primul punct e, teritoriul de vamă independent, nici decît nu s'ar învoi și n'ar vota un astfel de contract. Astfel stau împrejurările acum. Austria veziind periclitare interesele sale, ar voi un contract de 20 de ani, guvernul ungar numai unu de 10 ani și acela numai cu condițiunea, ca după terminarea acestor 10 ani nu vom lega alt contract.

Spre desbătarea greutăților acestora în septemăna trecută fu ținut o conferință mare în Vienna, la care au fost de față ambii ministripresidenți, ministrul de comerț și de agricultură atât din Austria, cît și Ungaria, precum și secretarii lor de stat. Nici în conferința aceasta însă nu s'au putut înțelege și spre desbătarea de mai departe vor ține o nouă conferință în Budapesta. De bună seamă nu se vor învoi numai în minutul ultim și atunci fie-care guvern cu gură mare se va făli — că el a învins. La tot cazul însă poporul va pierde.

În politica actuală e vorbă despre proiectul de lege despre școli și instrucțiune așternut și făcut prin ministrul de culte și instrucțiune publica contele Albert Apponyi. Deputații naționaliști se pregătesc la o luptă crâncenă în contra proiectului, care pe răvășul naționaliștilor favorează limba maghiară. Lupta — fiind ei foarte puțini-va fi fără de rezultat. Interesant e, că partida populară (partida magnaților catholici) încă se pregătesc la lupta în contra proiectului, căci vede periclitare interesele catholicilor. Astfel aceste două partide, cari în trecut aveau un program mai comun, iară se vor întâlni.

Sedintele în casa țerii se țin mai fără de deputați. 30—40 sunt abia de față. Eveniment mai mare era numai vorbirea fratelui Mezöfi ținută întru apărarea lucrătorilor. Vorbirea a ținut-o la pertractarea rugării gazdelor și cu voarbe adeverate a dovedit, ca rugarea lor nu poate fi părtinită. Tot la pertractarea acestei rugări puteai vede cuvinte reacționare în contra lucrătorilor. De sine s'înțelege din partea posesorilor mari, cari deja înainte au frică, că la seceriș vor trebui să plătească o plată mai mare. Noi nu ne temem, ba suntem siguri.

Tot-feluri.

Un prinț de vîndut. Un prinț sêrac, dar de omenia, urmașul unei familii vechia germăna, caută muere, dar muerea trebuie să aibă o zestre de cinci milioane de coroane. Prințul, alțea sa după ce cu tot-feluri de lucrul și-a pierdut averea, — dacă n'a pierdut deja tatăl seu — acum voesce să trăeasca din titlul și rangul seu. Prințul e de vîndut. De sine s' înțelege nu eftin. Prețul: cinci milioane coroane. Nu pentru el, ci pentru rangul seu. El n'ajunge nimic, căci de altcum nu s'ar provoca pe titlul seu, ci pe meritele personale. Și de bună samă se vor afla oameni nebuni, cari vor da fica lor de soția acestui prinț. Apoi s' începe țîrgul și licitația. E de vîndut un prinț adevărat și vechiu! Prețul 5 milioane cor. Cine dă mai mult. Catholic, jidov — tot un drac. Bani în primul rînd. Ce fel de moral în cercurile mai inalte.

Ce vreau domnii. Nu de mult un deputat în casa țerii a așternut proiectul, ca acei lucrători de pământ, cari cu oare-care contract sunt legați — nu pot emigra. Proiectul acesta de bună seamă va fi primit din partea domnilor deputați cu cea mai mare bucuria. Parlamentul acesta, cînd e vorbă de legarea lucrătorilor, lucră cu o iuteală diavolească. Și ce vreau ei cu acest proiect. Vreau să restitue stările de demult, să facă sclavi din lucrători. Și vreau acesta chiar acei deputați, cari se numesc de urmașii lui Ludovic Kossuth, care a scos țărănimea din jobagiă. Oare cum mai cutează domnii aceia să poartă numele de Kossuthist? A cere plată mai mare, nu-i ertat, a merge afară din țară, — a emigra nu-i ertat! Pentru-ce s'a născut dară lucrătorul? Pe muncă încontinuu și să sufere de foame? Aceasta-i dreptatea!

Băieșii. La pertractarea proiectului de lege despre ajutorarea lucrătorilor pe caz de nenorocire

fratele Mezöfi ținu o vorbire frumoasă în interesul lor. Sărăcii acestia anume, cari în întreaga a lor viață lucră sub pământ în întunecime, sunt espuși mai bine la o nenorocire oare-care. O lege vechiă încă orinduieste asigurarea băieșilor, dar aceasta s'întimplă așa, că lucrătorii plătesc o sumă anumită destul de mare în lada de tovrășiă (társláda), din care apoi ar căpêta ceva ajutor. Cum și în ce mod în aceasta chieștiune lucrătorii n'au voarbă, sunt eschiși.

Fratele Mezöfi descriend starea aceasta nefericită într'o vorbire lungă a rugat ministrul, ca și băieșii să fiă asigurați în înțelesul legii nouă. Inzădar însă tot. Secretarul de stat Popoviciu a declarat, că ministrul de finanțe în tot-deauna a purtat și poartă și în prezent grijă față de băieși și așa nu-i de lipsă să fiă primit proiectul fratelui Mezöfi. Auziți, ei au purtat grijă de băieși. Domnii deputați de sine s'înțelege aplaudau.

CRONICĂ.

Furt în biserică. Din biserică sârbească din Bajassa-Gyarmat s'au furat în timpul din urmă mai multe obiecte de valoare. Dintre doi hoți, unul a fost prins, celalt e căutat de-alungul și de-a latul țerii. Valoarea obiectelor furate e vre-o cinci mii de coroane. Hoțul cel prins nu e un începător, — a mai practicat încă de cinci ori acest meșteșug, pentru care a stat patru ani la răcoare.

Preot destituit. Din Arad ni se vestește că din partea conzistorului de acolo s'a dat un circular cătră toți preoții în care li se aduce la cunoștință că preotul Teodor Câmpianu din Prigor a fost destituit din post și despoiat pentru totdeauna de dreptul de-a săvârși servicii bisericești, rezervându-i-se numai drepturile garantate de canoane pentru astfel de cazuri.

Pustiire. Vești triste vin din mijlocu comunelor neaoșe ungurești ale comitatului Hajdu. Proprietarii de moșii n'au putut ajunge la învoială cu muncitorii de câmp n'au putut face contractul obișnuit ci și-au adus muncitori din Galiția, iar muncitori or băștinași pot lua lumea în cap. Iată unde duce rostul politiceii zilelor noastre.

Fete de vânzare. Sărăcia și lipsele mari ale tătărilor din Cazan (Ruia) iar au ajuns în aceea stare de a fi siliți să-și vândă fetele. În satul Dansevo a fost vândută o fată foarte frumoasă cu o sută de ruble, în Burnas două cu câte 60 ruble, una cu 120. Fetele le cumpără turcomanii carii le duc în Caucaz.

Inghețat. Un flăcău, măestru călător a fost aflat mort în pădurea comunei Luloc cu un cuțit în mâna dreaptă și o bucată de slănină în cea stângă. Probabil că nefericitul a înghețat în decursul mîncării.

Pedeapsă cu moarte. În zilele acestea s'a pertractat la tribunalul din Zagrab procesul unui anumit Gavriil Gvozdanovici din Mitrarta, care ucisese pe ornicul Milan Stoici, pe care il aflase într'o noapte la grăguța lui. Tribunalul l'a judecat la moarte prin ștreang.

De frica muierii. Un econom din comuna Pot n își vînduse la târg vacile și se dase la aldămaș. Pe drum cătră c să sa trezit însă că banii nu-s ca în palmă. li furaseră. Bietul om de frica nevestii n'a cutezat să meargă acasă ci s'a spînzurat de cel mai apropiat pom, ce era în cale

În apropierea țărmlui dela Dover s'au ciocnit ieri seara în largul mării vapoarele „Marsala“ și „Helene“. Negura era așa de deasă în cât nu se vedea la câțiva pași și nu se auziau nici fluerăturile de primejdie. Ciocnirea a fost așa de puternică în cât „Helene“ s'a zdrobit și s'a cufundat. Opt oameni s'au inecat, ceilalți s'au urcat pe luntri și ceasuri întregi au plutit pe valurile uriașe fără să știe în care parte e țărmlul. Abia târziu au ajuns la uscat mânați de valuri.

Tot în apropiere de Dover a ajuns pe prundiș vaporul „Vaterland“. I-s'a stricat partea din nai te din care cauză s'a umplut de apă. A fost observat și ajutorul i-a venit la bună vreme, astfel că a fost adus în port cu întreg personalul nevătămat.

În preajma portului dela Hamburg s'au ciocnit vaporele „Nerissa“ dela Hamburg și „Kongo“, vapor Italian. „Kongo“ s'a zdrobit și s'a cufundat cu întreg personalul. Au scăpat numai 11 oameni.

Tot pe linia Hamburg-America s'a ciocnit vaporul „Rappallo“ cu barca „Thekla“, pe care a zdrobit-e. Personalul a fost mîntuit.

Episcopi Români la ministrul Apponyi. Episcopi Români gr. or. în frunte cu metropolitul Ioan Mețian au fost la audiență la ministrul de culte și instrucțiun publică contele Albert Apponyi rugându, ca noul proiect de lege despre scholi — care ar vătăma interesele Românilor — să-l modifice. Ministrul a refuzat rugarea. S'aude, că episcopii se vor întoarea la Maestateta, regele.

PIAȚA DIN BUDAPESTA.

I. Cereale.

Grâu, maja m. cel mai frumos	15 cor.	60 fil
„ „ „ mijlociu	15 „	20 „
„ „ „ mai slab	14 „	90 „
Secara, maja m. dela	12 cor.	65 fil. — 12.95
Orz, „ „ „	12 „	30 „ — 12.90
Cucuruz, „ „ „	12 „	50 „ — 12.70
Ovăs, „ „ „	14 „	80 „ — 14.20

II. Producte.

— Prețurile sunt socotite după 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de Porc, dela	142 cor.	— 143 cor.
Slănină,	110 „	— 115 „
Cartofi,	2 cor.	70 fil. — 4.60
Spirit,	42.50 cor.	— 43 cor.

III. Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară)

Bătrâni	124—125 fileri	kilogramul
Tineri	129—132 „	„

Bani, scrisori și tot-feluri sunt de a se adresa la

„Szabad Szó“
Budapest, VII., István-ut 67. sz.